

INOVOVANÉ UČEBNÉ OSNOVY PRE PREDMET

HUDOBNÁ VÝCHOVA

PRIMÁRNE VZDELÁVANIE	ISCED 1
VYUČOVACÍ JAZYK	SLOVENSKÝ JAZYK
VZDELÁVACIA OBLASŤ	UMENIE A KULTÚRA
PREDMET	HUDOBNÁ VÝCHOVA
SKRATKA PREDMETU	HUV
ROČNÍK	PRVÝ
ČASOVÁ DOTÁCIA	1 HODINA TÝŽDENNE 33 HODÍN ROČNE
MIESTO REALIZÁCIE	TRIEDA VONKAJŠIE PRIESTRANSTVO ŠKOLY

Úvod

Vzdelávací štandard nepredstavuje iba súhrn katalógov, ktoré stanovujú výkony a obsah vyučovacieho predmetu, ale je to predovšetkým program rôznych činností a otvorených príležitostí na rozvíjanie individuálnych učebných možností žiakov.

Vzdelávací štandard pozostáva z charakteristiky predmetu a základných učebných cieľov, ktoré sa konkretizujú vo výkonovom štandarde. Je to ucelený systém výkonov. Tieto základné požiadavky môžu učitelia ešte viac špecifikovať, konkretizovať a rozvíjať v podobe ďalších blízkych učebných cieľov, učebných úloh, otázok, či testových položiek.

K vymedzeným výkonom sa priraduje obsahový štandard, v ktorom sa zdôrazňujú pojmy ako kľúčový prvok vnútornej štruktúry učebného obsahu. Je to základ vymedzeného učebného obsahu. To však nevyklučuje možnosť učiteľov tvorivo modifikovať stanovený učebný obsah v rámci školského vzdelávacieho programu podľa jednotlivých ročníkov.

Vzdelávací štandard hudobnej výchovy ako program aktivity žiakov je koncipovaný tak, aby vytváral možnosti na tie činnosti žiakov, ktoré operujú s pojmami, akými sú hľadanie, pátranie, skúmanie, objavovanie lebo v nich spočíva základný predpoklad poznávania a porozumenia hudobného umenia.

Charakteristika predmetu

Primárna hudobná edukácia predstavuje kontinuálne, systémové a cieľavedomé pokračovanie predprimárnej hudobnej výchovy. Hudobná výchova v základnej škole je predmetom umelecko-výchovným, činnostným, kde sa na báze hudobných hrových činností žiaci učia orientovať vo svete hudby, prebúda sa v nich záujem o elementárne muzicírovanie a postupne aj záujem o hlbšie vzdelanie v oblasti hudby a umenia.

Na primárnom stupni vzdelávania sa prirodzene a plynule nadväzuje na vrodené predpoklady detí ich spontánnosť, sklony k hravosti, na ich schopnosť celostného vnímania obrazov a modelov okolitého sveta. Hudba má byť pre žiakov súčasne hrou a predmetom detského experimentovania, zdrojom objaviteľských prístupov k hudobnému poznávaniu a prostriedkom žiakovej hudobnej expresie, ktorá podporuje ich hudobnú sebarealizáciu v komplexe aktívnych aj receptívnych hudobných činností. Hudobné činnosti predstavujú najrozmanitejšie formy kontaktu žiaka s hudbou, dávajú možnosť spájať hudbu so slovom, obrazom, pohybom, hrou na elementárnych hudobných nástrojoch. Hudobné činnosti tvoria základný prostriedok na rozvíjanie hudobných i kľúčových kompetencií žiakov. Hudobné činnosti nie sú izolované, ale v reálnej praktickej podobe sa vzájomne dopĺňajú, podporujú aj s inými mimohudobnými činnosťami a zmysluplne sa integrujú. Hudobný materiál a hudobné činnosti sú kľúčovým prostriedkom na osvojenie si hudobno-teoretických poznatkov. Tie si však žiaci osvojujú postupne a nadobudnuté vedomosti sú výsledkom aktívnych hudobných činností, z ktorých vyplývajú. Teoretické poznatky a vedomosti sú dôležité len do tej miery, do akej sú nevyhnutné pre aktívny hudobný prejav žiakov, chápanie základných zákonitostí hudby a prácu s hudobným materiálom.

Ciele predmetu

- rozvíjať hudobné kompetencie dieťaťa mladšieho školského veku,
- rozvíjať kultivovaný rečový, hlasový, pohybový prejav v spojení s hudbou,
- vychovávať aktívneho a vnímavého interpreta a percipienta hudby,
- naučiť žiaka orientovať sa vo svete hudobného umenia,
- rozvíjať emocionálny svet a hudobný vkus žiaka mladšieho školského veku,

- v rámci stanovených cieľov z hudobnej výchovy využívať integratívne prístupy a prieniky s ostatnými vyučovacími predmetmi v primárnej edukácii,
- viesť žiakov k samostatnej práci a hudobnej tvorivosti.

Kompetencie

Kompetencia (spôsobilosť) k celoživotnému učeniu sa

- uvedomuje si potrebu svojho autonómneho učenia sa ako prostriedku sebarealizácie a osobného rozvoja,
- dokáže reflektovať proces vlastného učenia sa a myslenia pri získavaní a spracovávaní nových poznatkov a informácií a uplatňuje rôzne stratégie učenia sa,
- dokáže kriticky zhodnotiť informácie a ich zdroj, tvorivo ich spracovať a prakticky využívať,
- kriticky hodnotí svoj pokrok, prijíma spätnú väzbu a uvedomuje si svoje ďalšie rozvojové možnosti,

Sociálne komunikačné kompetencie (spôsobilosti)

- dokáže využívať všetky dostupné formy komunikácie pri spracovávaní a vyjadrovaní informácií rôzneho typu, má adekvátny ústny a písomný prejav situácii a účelu komunikácie,
- efektívne využíva dostupné informačno-komunikačné technológie,
- vie prezentovať sám seba a výsledky svojej práce na verejnosti, používa odborný jazyk,
- dokáže primerane komunikovať v materinskom a v dvoch cudzích jazykoch,
- chápe význam a uplatňuje formy takých komunikačných spôsobilostí, ktoré sú základom efektívnej spolupráce, založenej na vzájomnom rešpektovaní práv a povinností a na prevzatí osobnej zodpovednosti,

Kompetencia (spôsobilosť) riešiť problémy

- uplatňuje pri riešení problémov vhodné metódy založené na analyticko-kritickom a tvorivom myslení,
- je otvorený (pri riešení problémov) získavaniu a využívaniu rôznych, aj inovatívnych postupov, formuluje argumenty a dôkazy na obhájenie svojich výsledkov,

- dokáže spoznávať pri jednotlivých riešeniach ich klady i zápory a uvedomuje si aj potrebu zvažovať úrovně ich rizika,
- má predpoklady na konštruktívne a kooperatívne riešenie konfliktov,

Kompetencie (spôsobilosti) občianske

- uvedomuje si základné humanistické hodnoty, zmysel národného kultúrneho dedičstva, uplatňuje a ochraňuje princípy demokracie,
- vyvážene chápe svoje osobné záujmy v spojení so záujmami širšej skupiny, resp. spoločnosti,
- uvedomuje si svoje práva v kontexte so zodpovedným prístupom k svojim povinnostiam, prispieva k naplneniu práv iných,
- je otvorený kultúrnej a etnickej rôznorodosti,
- má predpoklady zainteresovane sledovať a posudzovať udalosti a vývoj verejného života a zaujímať k nim stanoviská, aktívne podporuje udržateľnosť kvality životného prostredia,

Kompetencie (spôsobilosti) vnímať a chápať kultúru a vyjadrovať sa nástrojmi kultúry

- dokáže sa vyjadrovať na vyššom stupni umeleckej gramotnosti prostredníctvom vyjadrovacích prostriedkov výtvarného a hudobného umenia,
- dokáže orientovať sa v umeleckých druhoch a štýloch a používať ich hlavné vyjadrovacie prostriedky,
- uvedomuje si význam umenia a kultúrnej komunikácie vo svojom živote a v živote celej spoločnosti,
- cení si a rešpektuje umenie a kultúrne historické tradície,
- pozná pravidlá spoločenského kontaktu (etiketu),
- správa sa kultivovane, primerane okolnostiam, situáciám,
- je tolerantný a empatický k prejavom iných kultúr.

Vzdelávací štandard

Hlasová činnosť – 11 h

Výkonový štandard	Obsahový štandard
<p>Žiak na konci 1. ročníka základnej školy vie/dokáže:</p> <ul style="list-style-type: none"> - použiť hlas na dosiahnutie špecifického hudobného cieľa, <ul style="list-style-type: none"> - rytmizovať reč, - melodizovať reč 5.-3. a 5.-6.-5.-3. stupňom (so-mi; so-la-so-mi). 	<ul style="list-style-type: none"> - vokálne činnosti v rámci rozsahu d1-h1, rytmizovanie reči: detské ľudové a autorské piesne, popevky, riekanky, rečovanky, dialogické hry, hlasové a dychové cvičenia, hry s dychom a hlasom - 2/4 a 3/4 takt, osminové a štvrté rytmické hodnoty, pomocné rytmické prostriedky (rytmické slabiky ta, ti-ti a ich kombinácie, ručné znaky na vyjadrenie rytmu) - pomocné intonačné prostriedky: ľubovoľné gestá znázorňujúce výšku i dĺžku tónov, relatívna solmizácia, fonogestika

Inštrumentálne činnosti – 6 h

Výkonový štandard	Obsahový štandard
<p>Žiak na konci 1. ročníka základnej školy vie/dokáže:</p> <ul style="list-style-type: none"> - hrať na elementárnych hudobných nástrojoch, <ul style="list-style-type: none"> - hrať na tele, - hrať rytmické modely, - hrať melodické modely. 	<ul style="list-style-type: none"> - správne použitie Orffových nástrojov (paličky, drevený blok, rámový/ručný bubon, tamburína, triangel, spiežovce, činely, prstové činelky, zvonček, chrastidlá, xylofón, zvonkohra, metalofón); hra na tele, hra na objektoch, hra na zvukových hračkách a ďalších elementárnych nástrojoch - 2/4 a 3/4 takt, osminové a štvrté rytmické hodnoty - modely 5.-3. a 5.-6.-5.-3. (so-mi, so-la-so-mi), ostinátne rytmicko-

	melodické sprievody, rytmická a melodická improvizácia
--	--

Percepčné činnosti – aktívne počúvanie – 8 h

Výkonový štandard	Obsahový štandard
<p>Žiak na konci 1. ročníka základnej školy</p> <p>vie/dokáže:</p> <ul style="list-style-type: none"> - aktívne počúvať zvuky, piesne a hudobné skladby, - sluchom rozlíšiť rozličné kvality zvuku a tónu, <ul style="list-style-type: none"> - identifikovať obsadenie interpretovanej hudobnej skladby, - rozpoznať totožné a kontrastné prvky v hudobnej forme, - určiť a rozpoznať melodické a rytmické modely. 	<ul style="list-style-type: none"> - zvuky okolia, objektov, vlastného tela; skladby slovenských a svetových skladateľov; piesne, spev a interpretácia učiteľa/ky; vlastný hudobný prejav žiaka, hudobný prejav triedy (skupiny) - zvuk, tón: výška, sila, dĺžka, farba, tempo, metrum, dynamika, hry so zvukom; kontrasty: nízky – vysoký hlasný – tichý dlhý – krátky, rýchly – pomalý, metaforické vyjadrenie farby tónu: lesklý - temný, chladný – teplý, kovový – drevitý a pod. - spev, sólo, zbor, hra na sólovom hudobnom nástroji, hra orchestra, husle, klavír <ul style="list-style-type: none"> - rytmické modely ta, ti-ti a kombinácie, melodické modely so-mi, la-so-mi

Hudobno-pohybové činnosti – 4,5 h

Výkonový štandard	Obsahový štandard
<p>Žiak na konci 1. ročníka základnej školy</p>	<ul style="list-style-type: none"> - hudobno-pohybové hry so spevom,

<p>vie/dokáže:</p> <ul style="list-style-type: none"> - uplatniť vhodný pohyb v hudobno-pohybových hrách so spevom, - adekvátne reagovať na rytmus, metrum a tempo, - pohybom adekvátne vyjadriť hudobno-výrazové prostriedky, - ovládať tanečné prvky a pohyb v jednoduchých choreografiách, - stvárniť riekanku či pieseň hudobno-dramatickými prostriedkami, 	<p>tanečná chôdza, tanečný beh, pochod, prísunový krok dopredu, dozadu a do strán, pohyb, gesto, mimika, tleskanie, plieskanie, dupanie, pomocný prostriedok percepčných činností (počúvanie hudby)</p>
---	---

Hudobno-dramatické činnosti – 2 h

Výkonový štandard	Obsahový štandard
<p>Žiak na konci 1. ročníka základnej školy</p> <p>vie/dokáže:</p> <ul style="list-style-type: none"> - vyjadriť dej, náladu, charakteristiku postáv príbehu rytmickými a melodickými nástrojmi alebo inými zdrojmi zvuku, - realizovať hudobné činnosti podľa voľného i štandardizovaného grafického vyjadrenia hudobných dejov. 	<ul style="list-style-type: none"> - príbehy, rozprávky, básne; integrácia s predmetom slovenský jazyk a literatúra

Hudobno-vizuálne činnosti – 1,5 h

Výkonový štandard	Obsahový štandard
<p>Žiak na konci 1. ročníka základnej školy</p>	<ul style="list-style-type: none"> - grafická notácia; grafická partitúra;

vie/dokáže:	- integrácia s výtvarnou výchovou
- vizuálne zobrazit' zvukové vnemy.	

Metódy a formy práce

Učiteľ sa vo vyučovaní hudobnej výchovy usiluje o to, aby poskytoval podnety pre hudobnú aktivitu žiakov, preto odporúčame:

Formy

- skupinové, projektové, diferencované vyučovanie; návštevu hudobných podujatí, besedy,
- zážitkové, kognitívne, skúsenostné metódy, dialóg a diskusiu, metódy hrania rol; špecifické metódy: intonačná metóda s použitím relatívnej solmizácie, imitačná a kombinovaná metóda osvojovania piesní, riadené objavovanie hudby, informačno-receptívna metóda, improvizácia.

Metódy

- sprostredkovania hudby a odovzdávania hudobných poznatkov učiteľom: slovný výklad, rozhovor, demonštrácia hudobného materiálu
- metódy osvojovania hudby spoluprácou učiteľa a žiaka: metódy osvojovania – nácviu piesne: imitačná metóda, imitačná metóda s grafickým názorom, metóda uvedomenej vokálnej intonácie a rytmizácie – nácviu piesne podľa nôt, metódy pedagogickej interpretácie hudobného diela, metódy osvojovania inštrumentálnych zručností, metódy osvojovania pohybových prvkov
- metódy relatívne samostatného objavovania hudby, atď.

Hodnotenie predmetu

Cieľom hodnotenia vzdelávacích výsledkov žiakov v škole je poskytnúť žiakovi a jeho rodičom spätnú väzbu o tom, ako žiak zvládol danú problematiku, v čom má nedostatky, kde má rezervy, aké sú jeho pokroky. Súčasťou je tiež povzbudenie do ďalšej práce, návod, ako

postupovať pri odstraňovaní nedostatkov. Cieľom je zhodnotiť prepojenie vedomostí so zručnosťami a spôsobilosťami.

Budeme dbať na to, aby sme prostredníctvom hodnotenia nerozdeľovali žiakov na úspešných a neúspešných. Hodnotenie budeme robiť na základe určitých kritérií, prostredníctvom ktorých budeme sledovať vývoj žiaka. Základným dokumentom, ktorým sa budeme riadiť, sú Metodické pokyny na hodnotenie žiakov ZŠ č. 22/2011. V triedach, v ktorých je väčší počet žiakov zo SZP učiteľ prihliada na túto skutočnosť. Môže znížiť obsah učiva (maximálne 10 %), náročnosť písomných, kontrolných prác. Musí byť však zachovaný predpísaný tematický obsah.

Hodnotenie žiakov 1. ročníka v priebežnom aj celkovom hodnotení je slovné.

Hodnotenie má motivačný charakter, preto využívame hlavne pozitívne hodnotenie - **pochvala, povzbudenie, pohladenie**. Zohľadňujú sa vekové a individuálne osobitosti žiaka s prihliadaním na jeho momentálnu psychickú i fyzickú disponovanosť. Na vysvedčení sa hodnotí slovné stupňami:

- a) dosiahol veľmi dobré výsledky,
- a) dosiahol dobré výsledky,
- b) dosiahol uspokojivé výsledky,
- c) dosiahol neuspokojivé výsledky.

Odmenou za usilovnosť žiaka je pozitívna pečiatka. Zo všetkých predmetov píše učiteľ priebežne, podľa potreby, krátke hodnotenie do zošita. Na vysvedčení v časti Slovný komentár zhodnotí celoročnú prácu žiaka (s dôrazom na kladnú motiváciu a na celkový osobnostný rast dieťaťa).

Prierezové témy

prierezová téma	tematický celok	téma
Osobnostný a sociálny	Hlasové činnosti	Kováč kuje, mechy duje

rozvoj žiaka		Pieseň o trúbke Pochod drevených vojačikov
	Hudobno-pohybové činnosti	Mám ručníček, mám O reťaz, o reťaz
		Maličká som
	Percepčné činnosti – aktívne počúvanie	Akvárium
		Maličká som
		Hymna SR Sviet', slniečko
	Inštrumentálne činnosti	Šijeme vrecia, šijeme Kto nám pomôže
Ochrana života a zdravia	Hudobno-pohybové činnosti	Zlatá brána
	Hlasové činnosti	Pôjdeme my do lesíka
		Už je zima, už je tu
		Prosil líšku vlčík
	Percepčné činnosti – aktívne počúvanie	Bude zima, bude mráz
Inštrumentálne činnosti	Prší, prší?	
Environmentálna výchova	Hlasové činnosti	Húska, biele húska
		Pôjdeme my do lesíka
		V kvetinovom bufete
	Percepčné činnosti – aktívne	Kuriatko a slon

	počúvanie	Zajačik do lesa
		Zem spí
	Hudobno-vizuálne činnosti	Skáče žaba po blate Bocian na prechádzke
	Inštrumentálne činnosti	Zrelá fazuľa
	Hudobno-pohybové činnosti	Na mak
Dopravná výchova	Percepčné činnosti – aktívne počúvanie	Vlak Vlak sa rozbieha
	Hudobno-vizuálne činnosti	My sme malí muzikanti
Mediálna výchova	Hlasové činnosti	Hodiny
	Hudobno-pohybové činnosti	Mikuláš
Multikultúrna výchova	Hudobno-dramatické činnosti	Pieseň o dvoch tónoch Pieseň o najkrajších menách
	Hlasové činnosti	Čo deťom k šťastiu treba
Výchova k manželstvu a rodičovstvu	Inštrumentálne činnosti	Bola babka Fialôčka, fiala
	Hudobno-dramatické činnosti	Varila myšička kašičku
	Percepčné činnosti – aktívne počúvanie	Spi, dieťaťko, spiže Haju, haju, hajušky
	Hlasové činnosti	Čo deťom k šťastiu treba
Regionálna výchova	Percepčné činnosti – aktívne	Povedzte nám pastuškovia

a ľudová kultúra	počúvanie	
	Hlasové činnosti	Išla sova na tanec
		Vršok, dolina
		Na dvore býva sliepočka naša Ťuki, ťuki, ťukalo

Učebné zdroje

Na podporu a aktiváciu vyučovania a učenia žiakov sa využijú nasledovné učebné zdroje:

autor	učebnica/iný učebný zdroj
E. KOPINOVÁ, T. RUŽIČKOVÁ, V. DAMBORÁKOVÁ	Hudobná výchova pre 1. ročník ZŠ
	odborná literatúra o hudbe
	webové stránky
	súbor detských hudobných nástrojov notový materiál zrkové učebné pomôcky ako obrazy grafické nákresy nákresy s notovou osnovou didaktická technika: CD prehrávač, DVD prehrávač, Interaktívna tabuľa magnetická tabuľa s notovou osnovou

Učebné osnovy sú totožné so vzdelávacím štandardom ŠVP pre príslušný predmet.